

საქართველოს ომის შემდეგ

სურათებიანი დამატება

ლამაზის № 244.

საბურთაო, 12 აპრილი 1904 წ.

ზაფხულის № 2581.

კრუმფიფენის ზარები

მოთხრობა ვალენტინ ფან-ბოლენისა

(დასრული*)

როცა კუმუკი საპრობლედიან კრუმფიფენისაში დაბრუნდა, ძლიერ იცნეს. ეს ჯანსაღი კაცი ერთი წლის განმავლობაში სრულიად დაბერებულიყო.

საპრობლედიან მორჩილებას და სხვის განკარგულების ასრულებას უნდა შესჩვეოდა და ეს კი ცოტა გვიან იყო მებერ გამოფეხებული ხისთვის, რომელსაც ნორჩობიდან ერთი ტოტიც კი არ ჰქონდა შეკრილი. ყველაზე საშიშელი კი ის იყო, რომ ფიჭვისთვის ძალიან ბევრი ღრო ჰქონდა. ფიჭვები, საშიშელი ფიჭვები აწუხებდნენ და ამისი ატანა ვერ შეიძლო.

როცა თითონ თამბაქოს სკრიდა ან მატყლსა სწევდა, მისი ფიჭვები მიფრინავდნენ შორს—სოფელში, მის სახლკარში. რას აკეთებენ ესა ნეტა იქ შარშან დღევანდელ დღეს ქერსა ვეთხილი. დასთესეს თუ არა ჯერ კიდევ კარტოფილი? ან: დღეს კარგი მშრალი ამინდია, უშუკელია დღეს პურსა მკიან.—ესე დაფრინავდა მოხუცი თავის ფიჭვებითა და აზრებით, და იმისი მძლავრი, გუთანსა და ცელს ჩინებულად შეიჭეული ხელები ანგარიშ-მოიხეცებდა ნაბრძანებს საქმეს აკეთებდნენ... რასაკვირველია, გერმანი ყველაფერს აურ-და-იწვიეს, რა ემის იმ გამოუქ-დელს ბაღის საოჯახო საქმეებისა? ყველაფერს ყირამალა დაყენებს.—ეს შიშაღ, მიწობ-რშიაც და თველშიაც.

საშინლად სტანჯავდა მოხუცს, რომ იმისი შეილი, რომელსაც უკანასკნელ მოსამსახურებელ უფრო ცუდად ეცარობოდა, ესეა ყველაფერს თავის ნებაზე ატრილენდა.

გერმანმა-კი ეს ღრო საუკეთესოდ გამოიყენა. ბევრი რომ შესცვალა მებრუნებაში მამის შინ არ ყოფნის ღროს. მებობ-ლებს უკვირდათ ახალგაზდა კაცის მწეობა და მისაცობა. გერმანი სულ სხვანაირი აღმანი გამოდგა, როცა მოხუცი თავივე აღარ ადგა და აღარ ბრძანებლობდა. სხვათა შორის ერთი იმისთანა საქმე ჩაიღინა, რომ მამის შინ ყოფნის ღროს

ფიჭვადაც ვერ გაიფელბა. წავიდა მებობელს სოფელში და იქიდან ლამაზი, ძალ-ღონით საესე, ტან-მართლი ქალი ცოლად მოიყენა.

როცა ბოლოს მოხუცი თავის სახლში დაბრუნდა, შინ დახვდა ახალგაზდა ცოლ-ქმარი, ჩინებულად მოწყობილი. პირველად სცადა მოხუცმა შეიღის მველებურად მოქცეოდა, მაგრამ მალე დარწმუნდა, რომ მამოყინწას დეზები უკვე გაზრდოდა. თითონაც ის აღარ იყო, რაც წინადა.

ქვეყანას ერთი წლის განმავლობაში სრულიად სხვა ნაირი ფერი დასდებოდა. სოფელშიაც ყველაფერი შეცვლილიყო. „ილი გლუხი“ აღარ იყო; ხალხს ასე აღარ ეძახდა. საპატიო აღილი, რომელიც იმას მრველში ეჭირა წინად, ესეა უკვე სხვესა ჰქონდათ დაქერილი. თავის წინანდებურ მნიშვნელობის და გავლენის მოპოვება კუმას არაფერის გზით აღარ შეეძლო. ის ხომ საპრობლედი იჯდა; ეს ყველა მწინააღმდეგელო იმისთვის მოგოგონებნა.

ის „ილი გლუხი“ აღარ იყო; ხალხს ასე აღარ ეძახდა. თითონ მის სახლში ახალგაზდა ბატონის ბრძანებს შეჩვეული შინაყმები იმის ბრძანებულ და ცინვით, ბულუნით და წინააღმდეგობით უნასუბედენდ ხოლმე. არა, იგი „ილი გლუხი“ აღარ იყო. ამას თითონვე ჰხედავდა.

ბოლოს ერთი რომ გადასწყვიტა: საოჯახო საქმეების მართვა თავის ვაჟს მიანდოდა თითონ თავისთვის სცხოვრობდა.

გიონ გაუბედავდა იორილე წლის წინად და ეტყოდა, რომ თავის ნებით ხელი აეღო ოჯახის უფროსობაზე და მოხუცის უღრუფის დასჯერებოდა! შეიეროგოგო მოხდა ეს? ჩვეულებრივ შეტაკება კი არ მოხდებოდა მოხუცსა და ახალგაზდას შორის.

ხან-და-ხან მიწოდოდა და ილა, მაგრამ საქმის გაკეთება არ შეეძლო.

ბრახითა სკლებოდა, მისი შეიღის რომ მებრუნება სხვა სისტემაზედ მიჰყავდა: სხვა და სხვა გვარ მანქანებს იძენდა და მიწას ხელოვნურ სასუქით ამოვრებდა. მაგრამ რაკი შეილი ყურს არ უგდებდა და თავიდან იმორიებდა, საქმეში აღარ ერეოდა და თავისთვის მსჯელობდა.

მისი წინასწარმეტყველებების წინააღმდეგ, საოჯახო საქ-

კონტრ-ადმირალი ვ. კ. გოტტფრედი, 28 ივლისს პორტ-არტურთან საღვთა ბრძოლაში მოკლული.

მეგვი ახალგაზდა ცოლ-ქმარს ჩინებულად მიჰყავდათ. მისი რძალი იმაზედაც ზრუნავდა, რომ კუმუკების გვირა კრუმფიფენისაში მათი

*) ის „ლამაზის“ № 243, 1904 წ.

მანკურა. — ბრძოლის ველზე რუსის დარჯთა რაზმი.

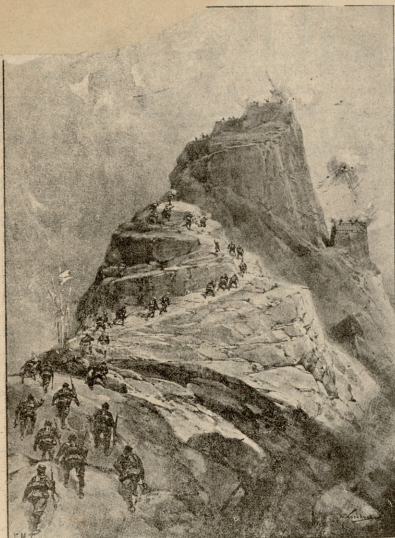

აზონიის ტენ. კურთვი დაკისის შტაბით და აზონიის პრინცი ბრძოლის ველზე.

ეკლესიაში მოხუცი ჩვეულებრივად ყოველს კვირა დღეს დადიოდა. რადგან საკეთებელი აღარაფერი აღარ ჰქონდა, ძილი წინანდებურად აღარ ერეოდა. წესიერად ეკვირა თავი წირვისა და ქადაგების დროს, რადგან ეს იყო ერთადერთი სიამოვნება იმის უფერულ ცხოვრებაში. ამ ნაირად მოკლე ხანში ეკლესიაში ძილს სრულიად გადაეხვია.

ახალი ზარები ეკლესიაზე ჯერ კიდევ არ იყო, კუმაკის ადგილი იმისთანავე ძუნწებმა დაიკირეს და საჭირო ფულს არ იძლეოდნენ.

ერთს დღეს—ეს მოხდა მარტში—კუმაკი მივიდა მღვდლის ბინაზე, იმ დღეს აქეთ, როცა ახალის ზარების შეწირვით სტელიობდა თავის გამართლებას, ის იქ აღარ ყოფილა. "სულიერი მამა აღრევე დარწმუნდა, რომ თავით კელის განგრევა არ შეიძლებოდა, და ძალიან გაუხარდა, მოხუცი რომ მისს სახლში მისული ნახა; თავისს გულში ის დიდ ხანს მუდლოდა. დრო იყო იმისა და მოხუცს ძველი ვალები გაესწორებინათ.

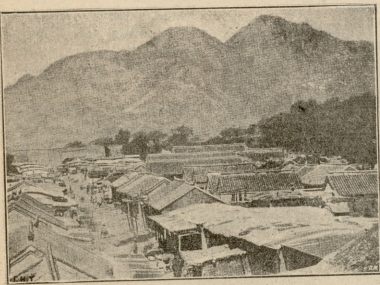

ტბეტი. — ინგლისელთა იერიში ტბეტელთა მონასტერზე.

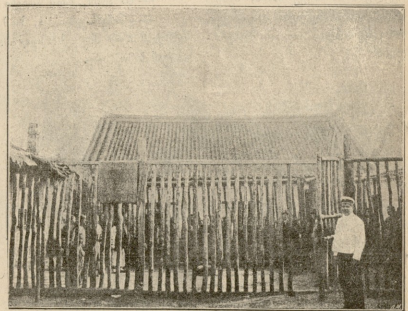

იზონის გუარდია ღაშქრად მიდის.

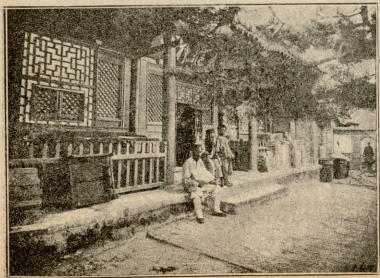
ლი ბ ი ა ნ ი ს ს ხ ვ ა - ღ ა - ს ხ ვ ა ს უ რ ა თ ი

საზოგადო სურათი ღიაიანისა.

ჩინელთა სამკეციროს.

ტბარი.

ტაი ში

ხრისტობ კუმაკი კარებთან შედგა და ქუდს ხელში ათამაშებდა. პასტორმა მინ შეიყვანა, დასო სკამზედ და მისვლის მიზეზი გამოკითხა.

მოხუცმა ერთს ხანს ახველა, ცხვირი იწმინდა და შემდეგ დიიწყა:

— თქვენთან მოვედი, ბატონო პასტორ, მინდოდა — დღეს ხომ ისევ რვა მარტია — მე ვფიქრობდი, რაი ეკლესიაზე ახალი ზარები ჯერ კიდევ არ არის, ფიქრობდი შემეწინა ეკლესიისთვის ახალი ზარები, რას იტყვით ამასუ, ბატონო პასტორ?

სულიერის მამას ყველი რალაც გაეჩარა, სკლილობდა ჩაეკლავა და ვერა ულაპავდა. მივიდა მოხუცთან, რომელსაც თმა თოვლივით გასთეთრებოდა, დაადო მხარზე ხელი და თვალებში ჩახედა.

— დღეს სწორედ რვა ნარტია, ბატონო პასტორ. მამინ კვირა დღე იყო, როცა ის მოხდა — თქვენ ხომ იცით! დღეს ხუთი წელიწადია მას შემდეგ, ბატონო პასტორ!

— სწორედ, სწორედ, კუმაკი, კვირა დღეს იყო, დიდმარხვის მეოთხე კვირაში, ამ ხუთის წლის წინად.

— კიდევ მინდოდა მეკითხნა, ბატონო პასტორ, თუ შეეწირავ ეკლესიის სამივე ზარს, შემიძლიან ის სახელები დავარქვა, რაი მე მინდა, თუ არ მოხერხდება?

— რა არის, რომ აძენი ხანი ჩაუწეული ხარ? — განიხილეს ყველი და, ზომ იცო, იმას არ უფერეს, კარგად ჩაემუღს რომ შეუდგას; სულ იმას მათეუდარის, ბუფს ფუღს ჭხარავუ ტანისმოსხუო.

— სახელები? რასაკვირველია, რატუნდა, თუ ნამდვილი ქრისტიანული სახელები...

— აი, რას ვფიქრობდი: იქ სამი ზარი იქნება, მეც სწორეთ სამი სახელი შევჩიან. ამისთვის ვფიქრობდი, ყველაზე დიდი ზარისთვის დამერქვია ხრისტობი, საშუალოსთვის ლებერესტი და მესამე — ყველაზე პატარასთვის, ფურხტეგორტი. აი ჩემი სახელები, ბატონო პასტორ.

— აქ არფერი ვასაპირი არ არის, საყვარელო კუმაკის მართლაც საუცხოო სახელებია. ესლა კი, ღვთის მადლით, ქეშმარტს გზას დავადეკით.

ამ ნიარად შეიძინეს ახალი ზარები. მის შემდეგ კრუმზეიფნაბისთანა ზარები ახლომახლო სოფელში არსად მოიძებნებოდა. ზითონ მოხუცი კუმაკი კი ეერ მოესწრა ახალი ზარების კურახევას. წვეთი დღეცა და უფერად გარდაიცვალა. ამ ნიარად ასრულდა მისი წინასწარმეტყველების სიტყვები, რომელიც სთქვა, როცა ჯერ კიდევ კრუმზეიფნაბისის ერთადერთი მბრძანებელი იყო: — „სანამ მე უცხოალი ვარ, ძველი ზარები იქნება“.

პასტორმა და სოფლის მამებმა დადგინეს, რომ ყოველს წელიწადს, კვირა დღეს, დიდმარხვის მეოთხე კვირაში შემომწირველის მოსახსენებლად სამივე ზარი დარეკონ ხოლმე.

ს. ტორაშვილიძე.

— აბა, ჩქარა მოჰკიდეთ ხელი ამ ფოსს, თორემ დაიხრისოთ!

— არ შემიძღა: ცალ ხელში ფუღის ქანს მიჭირავს და შორემა — საათი.

ზოლადიკელია. რა გინდა აქ? რას სჩადი, შე ჯავახოვ?! ქურდა. ამ პანკო ტუშინ ფუღს შეეცანე შესახასად, ამაღამ ძლიერ დამუირდა და მინდოდა გამოეტანა...

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბაძე.